

ROAD MAPS 2022+:

VEJE MOD STÆRKERE NORDISKE
CIVILSAMFUND PÅ SOCIALOMRÅDET

Nordisk Topmøde
for Civilsamfund 2021

mandagmorgen

TÆNKETANKEN

KOLOFON

**Road Maps 2022+: Veje mod stærkere
nordiske civilsamfund på socialområdet**

Januar 2022

Tænketanken Mandag Morgen

Ask Nissen, projektkoordinator

Jonas Keiding Lindholm, direktør

Magnus Korning Andersen, analytiker (projektleder)

Rasmus Akstrup Wagtmann, analytiker

Taenketanken.mm.dk

ISBN: 978-87-93038-75-2

Grafisk tilrettelæggelse og design

Mette Funck og Altinget

Road maps 2022+ er udarbejdet af Tænketanken Mandag Morgen inden for rammerne af partnerskabet bag Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021. Topmødeforløbet er gennemført af Tænketanken Mandag Morgen og Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) på baggrund af en bevilling fra Nordisk Ministerråd. I projektets styregruppe har desuden deltaget Social- og Ældreministeriet (DK) og Frivilligrådet (DK).

Executive summary

Indflydelse

Anbefaling 1: Øg civilsamfundets kollektive organiseringsgrad

DET ANBEFALES: At de nordiske civilsamfund øger deres kollektive organiseringsgrad for at styrke deres strategiske interessevaretagelse og politiske slagkraft.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Anbefaling 2: Inddrag civilsamfundet tidligere

DET ANBEFALES: At de politiske processer tilrettelægges, så civilsamfundet inddrages tidligere.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsværk i centralforvaltningen.

Anbefaling 3: Styrk kompetencerne inden for politisk interessevaretagelse

DET ANBEFALES: At civilsamfundets organisationer prioriterer at styrke sin indsigt i de politiske dynamikker og erhverver sig værktøjer til brug i forbindelse med strategisk og taktisk interessevaretagelse.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Partnerskaber

Anbefaling 4: Ræk ud, vær ambitiøs, og tænk langsigtet

DET ANBEFALES: At civilsamfundet og relevante partnere fra andre sektorer etablerer ambitiøse og impact-orienterede partnerskaber for at skabe blivende forandringer på komplekse og uløste sociale problemstillinger.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsværk i centralforvaltningen, civilsamfundets organisationer og filantropiske fonde.

Anbefaling 5: Udbred velfungerende modeller for lokal samskabelse

DET ANBEFALES: At udbrede succesfulde modeller for lokale partnerskaber mellem civilsamfundsorganisationer og kommuner.

ANBEFALING TIL: Kommunale politikere og embedsværk samt civilsamfundets organisationer.

Rammer

Anbefaling 6: Skab økonomisk sikkerhed for civilsamfundet

DET ANBEFALES: At der etableres en bæredygtig statslig finansieringsmodel, som sikrer driften af civilsamfundets kerneopgaver.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen.

Anbefaling 7: Udbred brugen af sociale effektinvesteringer

DET ANBEFALES: At udbrede brugen af sociale effektinvesteringer med fokus på at opbygge og dele erfaringer, bl.a. om mulige faldgruber.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer, nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen, kommunale politikere og embedsværk, erhvervslivet og filantropiske fonde.

Organisation

Anbefaling 8: Giv plads til alle typer af frivillighed

DET ANBEFALES: At civilsamfundet fremtidssikrer sin folkelige forankring gennem udbud af forskelligartede former for frivillighed.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Anbefaling 9: Sænk de administrative krav til civilsamfundets organisationer

DET ANBEFALES: At de administrative krav til ansøgning og håndtering af bevillinger fra især filantropiske fonde og erhvervsliv mindskes.

ANBEFALING TIL: Erhvervslivet og filantropiske fonde.

Det nordiske

Anbefaling 10: Skab en stærk, fælles nordisk civilsamfundsplatform

DET ANBEFALES: At der etableres en ny nordisk samarbejdsplatform på socialområdet for at understøtte netværksdannelse, videndeling og inspiration mellem civilsamfundets organisationer i Norden.

ANBEFALING TIL: Nordisk Ministerråds sociale sektor.

Anbefaling 11: Opret puljer, der understøtter konkrete tværnordiske projekter

DET ANBEFALES: At der oprettes puljer til at understøtte konkrete samarbejdsprojekter på socialområdet mellem civilsamfundsorganisationer på tværs af Norden.

ANBEFALING TIL: Nordisk Ministerråds sociale sektor og Nordisk Råd, nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen samt filantropiske fonde.

Sådan skaber vi stærkere nordiske civilsamfund

De historisk stærke, nordiske velfærdssamfund presses i disse år af en vigende sammenhængskraft og uløste sociale problemstillinger.

Civilsamfundets organisationer i hele Norden har i løbet af 2021 debatteret disse centrale udfordringer, og med baggrund i dette følger her 11 strategiske anbefalinger til, hvordan vi styrker civilsamfundets bidrag til den sociale bæredygtighed i Norden.

Behov for endnu stærkere nordiske civilsamfund

I Norden kan vi med god grund bryste os af at have stærke, tillidsfulde, og inkluderende samfund. Ikke desto mindre står vi på tværs af Norden med en række uløste, komplekse sociale udfordringer. Det gælder blandt andet hjemløshed, psykisk mistrivsel, ensomhed, misbrug, fattigdom og vold. Samtidig er de nordiske velfærdssamfund udfordret af en vigende sammenhængskraft og et stigende pres på de offentlige finanser.

Endnu stærkere civilsamfund er af afgørende betydning, hvis vi skal løse disse udfordringer, styrke den sociale bæredygtighed og komme i mål med den fælles nordiske prioritering om at skabe verdens mest bæredygtige og integrerede region i år 2030.

Historisk har de nordiske civilsamfund været uomgængelige i at imødegå store samfundsudfordringer og bidrage til løsningen af sociale problemer – før i tiden som samfundets primære leverandør af sociale ydelser og sidenhen som komplementerende velfærdsaktør. I dag spiller civilsamfundet fortsat en vigtig rolle – som leverandør af borgervendte indsatser, fortalere for udsatte grupper, innovatører – der fx afdækker udækkede behov og skaber nye løsninger – og som en arena for fællesskaber. Samtidig er civilsamfundet, og det frivillige engagement med til at styrke sammenhængskraften og tilliden i Norden.

At civilsamfundet løfter store og uundværlige opgaver over for socialt udsatte borgere, trådte tydeligt frem under corona, hvor civilsamfundets indsatser, omstillingsparathed og hurtighed var af uvurderlig betydning. Men civilsamfundets potentiale udnyttes ikke til fulde. De kan bidrage mere og bedre, og ganske som det har været tilfældet historisk, er der behov for dette, hvis man skal løse de komplekse sociale udfordringer og genoprette den sociale sammenhængskraft. Civilsamfundet kan nemlig noget, som det offentlige ikke kan: Civilsamfundet kommer lettere ind over dørtærsklen og knytter bånd til udsatte borgere, de agerer udsatte borgers talerør over for det offentlige, de har en særlig evne til at nytænke indsatser, og de skaber inkluderende, frivillige fællesskaber og empowerment af borgere i udsatte positioner. Egenskaber, der også fremhæves af Árni Páll Árnason, forfatter til gennemlysningen af socialområdet i Norden, i forbindelse med topmødet: "Det som civilsamfundet kan bi-

drage med – og som staten aldrig kan gøre – er at skabe den menneskelige kontakt og nærhed, hvilket er netop det, der skal til for effektivt at imødegå de udfordringer, som vi står med."

Derfor er der behov for at styrke de nordiske civilsamfund og på ny lade dem indtage en mere central rolle i udviklingen af de nordiske velfærdssamfund.

Behovet for stærkere, nordiske civilsamfund kombineret med viden om et uforløst potentiale for endnu mere tværnordisk civilsamfundssamarbejde dannede baggrund for Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021.

11 anbefalinger på vejen frem mod stærkere civilsamfund

Nordisk Topmøde for Civilsamfund strakte sig over størstedelen af 2021 og bestod af en række vidensgenererende og inddragende nedslag. Det er denne omfattende proces, der ligger til grund for anbefalingerne. På tværs af Norden har vi talt med forskere, ledere i civilsamfundet, politiske beslutningstagere og andre, der til dagligt samarbejder eller beskæftiger sig med civilsamfundet. I alt har vi været i dialog med og inddraget mere end 250 beslutningstagere og eksperter. Du kan læse mere om topmødeforløbet i afsnittet 'Baggrund: Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021' og få udfoldet fremgangsmåden i afsnittet 'Sådan har vi gjort'.

Anbefalingerne er:

- a) relevante for civilsamfundet på socialområdet, herunder særligt de organisationer der beskæftiger sig med udsatte og sårbare voksne samt unge på tærsklen til voksenlivet. Flere af anbefalingerne er dog også relevante for civilsamfundet på andre områder.
- b) rettet mod væsentlige interessenter i og omkring de nordiske civilsamfund, det vil sige både nationale og lokale politikere og embedsværk, Nordisk Ministerråd, erhvervslivet og filantropiske fonde samt civilsamfundets egne organisationer.
- c) af overordnet, principiel og strategisk karakter. Derfor kræves implementering, konkretisering og tilpasning til konteksten i de enkelte nordiske velfærdssamfund.

Anbefalingerne skal bidrage til at forløse civilsamfundets potentiale indenfor fem forskellige områder:

Fem områder hvor civilsamfundets potentiale kan forløses

UDFORDRING	POTENTIALE
Lav politisk indflydelse	Politisk tænkende og handlende
Det er svært at samles på tværs af sektorer	Samarbejdende
De eksisterende rammer skaber et kortsigtet fokus	Økonomisk robuste
Stigende professionalisering og forandring i de frivilliges engagement	Virksomme og folkeligt engagerende
Et uforløst potentiale for nordisk samarbejde	Vidensdelende og lærende

1. Indflydelse

Politisk tænkende og handlende civilsamfundsorganisationer

Et civilsamfund med politisk slagkraft

Hvordan skaber vi organisationer, der med endnu større succes formår at handle og tænke politisk? Når det kommer til civilsamfundets politiske indflydelse på socialområdet, er der plads til forbedringer. For at styrke sin indflydelse skal civilsamfundet opbygge mere viden om interessevaretagelse og blive bedre til at finde fælles fodslag. Samtidig skal politikerne – i højere grad – invitere civilsamfundet ind i maskinrummet.

Løsningen på de komplekse sociale udfordringer kræver, at civilsamfundet indtager en mere prægnant rolle som medskaber af fremtidens socialpolitik. Som talerør for udsatte borgere og kanal for folkelig indflydelse i almindelighed kan civilsamfundet nemlig bidrage med viden og inputs, der styrker kvaliteten af de politiske beslutninger og bidrager til den sociale bæredygtighed.

Topmødeforløbets faser – og den indsigt, de har genereret – bekræfter, at der er et potentiale i at styrke civilsamfundets politiske indflydelse på socialområdet. Civilsamfundet besidder nemlig viden og har perspektiver, der kan bidrage positivt til samfundets indsatser over for de mest udsatte borgere. Blandt civilsamfundets topledere er der stor enighed om, at

der er et potentiale for at øge civilsamfundets politiske indflydelse, og det argumenteres, at man kan bidrage med viden, perspektiver fra udsatte borgere og relevante erfaringer.

I dag hæmmes civilsamfundets politiske indflydelse både af interne forhold og af manglende kanaler for indflydelse på den nationale politik. Nøglen til, at civilsamfundet succesfuldt kan påvirke den politiske dagsorden, ligger i at arbejde strategisk med sin interessevaretagelse og forstå samt have adgang til magtens maskinrum. Med baggrund i topmødeforløbets læring og diskussioner følger tre anbefalinger, der skal bidrage til at forløse civilsamfundets potentiale og skabe organisationer, der med endnu større succes formår at handle og tænke politisk.

Anbefaling 1: Øg civilsamfundets kollektive organiseringsgrad

DET ANBEFALES: At de nordiske civilsamfund øger deres kollektive organiseringsgrad for at styrke deres strategiske interessevaretagelse og politiske slagkraft.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Civilsamfundet er på flere af velfærdsområderne i Norden kendetegnet ved en relativt lav kollektiv organiseringsgrad, både formelt i form af begrænset brancheorganisering og sagsorienteret i form af relativt få strategiske alliancer på fælles problemstillinger. Den lave kollektive organiseringsgrad beskrives af mange organisationer som en afgørende barriere for civilsamfundets strategiske interessevaretagelse, dagsordensættelse og effektiv policy-påvirkning.

Der eksisterer i dag en bred vifte af aktører i Norden (ofte flere i de samme lande), som har til formål at agere talerør og 'lobbyist' for civilsamfundet på det sociale område, og der er store forskelle på organiseringsformen på tværs af Norden. Nogle paraplyorganisati-

oner/fællesorganisationer repræsenterer civilsamfundet bredt set, mens andre primært er organiseret omkring konkrete 'sektorer', fx social, sundhed eller velfærd. I flere tilfælde er der dog udfordringer med begrænset tilslutning og en mindre forpligtende og strategisk organiseringsform.

Over for dette står fx 'brancher' som Idrætten, Ungdommen og Handicappen, som gennem årtier har samlet sig i store formelle og betydende fællesorganisationer og brancheenheder med det formål at fremme en fælles samfundsdagsorden og forbedre rammebetingelser for sektorens medlemmer.

En forudsætning for at lykkes med en større kollektiv brancheorganisering er villighed og kapacitet til at finde fælles fodslag i en sektor kendetegnet ved en rigdom af aktører, forskellige mandater og interne konkurrenceforhold.

Anskuet på et kontinuum kan en øget kollektiv organiseringsgrad være alt fra en reel brancheorganisering i den ene ende til fælles sagsbestemte alliancer/strategiske partnerskaber (eventuelt også med aktører fra andre sektorer som fx alliancen omkring Housing First i Finland har vist) på særlige fælles mærkesager¹.

Imellem disse to yderpunkter beskrevet her kan man tænke sig et utal af handlemuligheder, som kan gribes af civilsamfundets organisationer til at øge sin kollektive strategiske interessevaretagelse. I Finland organiserer SOSTE fx stort set alle civilsamfundsaktører på sundheds- og socialområdet. En organisering, der har været medvirkende til, at SOSTE har haft relativt stor policy-impact. I Island var netop mangel på en fælles civilsamfundsstemme årsagen til etableringen af Almannaheill, som efter flere års organisationsopbygning og strategisk interessevaretagelse er lykkedes med at få gennemført love, som giver bedre betingelser for frivillige organisationer, blandt andet i form af nye skatteregler².

Anbefaling 2: Inddrag civilsamfundet tidligere

DET ANBEFALES: At de politiske processer tilrettelægges, så civilsamfundet inddrages tidligere.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsværk i centralforvaltningen.

Civilsamfundet oplever, at de ofte inddrages sent i politikudviklingen og ofte kun som høringspart, når hovedlinjerne i et lovforslag allerede er faldet på plads. Det har den konsekvens, at civilsamfundets perspektiver, ekspertise og viden ikke udnyttes fuldt ud.

Mens en styrket, kollektiv organisering i civilsamfundet, jf. anbefaling #1, bl.a. bygget op omkring strategisk interessevaretagelse potentielt vil bidrage til at afhjælpe dette, så efterspørger civilsamfundet generelt en mere systematisk involvering på formative stadier af politikudviklingen, fx mens lovforslagene er under udvikling. Ikke blot som en anerkendende gestus, men fordi civilsamfundet repræsenterer og har adgang til en helt unik erfaring og værdifuld indsigt i det levede liv blandt samfundets udsatte og sårbare og om policy-barrierer og virksomme indsatser for målgruppen.

Det anbefales derfor, at embedsværk og politikere i relevante ministerier i langt højere grad tilrettelægger processerne for politikudvikling, så de tillader indspil og reel deltagelse af civilsamfundet. På tværs af Norden findes der flere eksempler på, hvordan det kan gøres. Den finske forening SOSTE sidder fx pt. i 27 arbejdsgrupper, der drives af det finske Social- og Sundhedsministerium, hvilket øger deres policy-impact betydeligt³. I Danmark, har civilsamfundet for nyligt udtrykt tilfredshed omkring deres rolle i udformningen af en ny plan mod hjemløshed i Danmark. Her etableres fx et nationalt partnerskab med civilsamfundsdeltagelse, der skal sikre, at indsatsen løbende tilpasses de erfaringer, som gøres⁴.

Anbefaling 3: Styrk kompetencerne inden for politisk interessevaretagelse

DET ANBEFALES: At civilsamfundets organisationer prioriterer at styrke sin indsigt i de politiske dynamikker og erhverver sig værktøjer til brug i forbindelse med strategisk og taktisk interessevaretagelse.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Det kræver netværk, viden og politisk procesforståelse at opnå indflydelse gennem konstruktiv kontaktskabelse, indspil og løsningsorienterede forslag til embedsmænd og politikere, særligt når man som civilsamfundet ikke besidder nogen formel magt. Deltagerne i Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021 fremhæver næsten alle, at netop indsigt og kompetencer inden for strategisk interessevaretagelse er en mangelvare, og at det hæmmer civilsamfundets politiske gennemslagskraft.

Flere steder i Norden er der dog taget skridt til også at tage denne del af opgaven seriøst. I Island har man fx universitetsfag, hvor ansatte og frivillige i civilsamfundet kan lære om interessevaretagelse, og i Norge udbyder Frivillighet Norge også kurser herom til deres medlemmer⁵.

Det anbefales derfor, at civilsamfundet på forskellig vis intensiverer arbejdet med at styrke deres egne kompetencer (viden, netværk og redskaber) inden for politisk interessevaretagelse.

2. Partnerskaber Samarbejdende civilsamfundsorganisationer

Flere ambitiøse partnerskaber på tværs

Hvordan får vi skabt et civilsamfund, der er endnu mere samarbejdende?

Løsningen af de komplekse sociale udfordringer kalder på stærke partnerskaber, der forener samfundets forskellige sektorer. For at forløse samarbejds potentialet er der behov for at indgå strategiske, ambitiøse og langsigtede partnerskaber samt at udbrede velfungerende, lokale samarbejdsmodeller.

Overalt i Norden står vi over for komplekse sociale udfordringer, som har vist sig svære at løse. At skabe innovative og bæredygtige løsninger på nedgroede, komplekse sociale udfordringer er i sagens natur ingen let sag. Et synes dog sikkert: Mange virksomme løsninger findes i mellemrummet mellem de sektorer og siloer, som de nordiske velfærdssamfund er organiseret omkring. Dertil er tid, ambitiøs målsætning og civilsamfundets særlige indsigt og erfaring med menneskenære relationer og fællesskaber vitale elementer. Løsningen af mange sociale udfordringer fordrer med andre ord, at man iværksætter samarbejder og partnerskaber, der rækker hen over sektorgrænserne.

I sin gennemlysning af socialområdet i Norden pointerer Árnason også, at der skal tages et opgør med den sektor- og silobundne tilgang til løsningen af sociale problemstillinger: "Alle de nordiske lande har strukturelle svagheder, når det handler om at håndtere komplekse samfundsmæssige udfordringer, som kræver en koordineret indsats på tværs af sektorer (...). Der er alt for mange eksempler på, at der ikke bliver

taget hånd om disse (sociale, red.) udfordringer, og at forsøg på at finde løsninger løber ud i sandet, fordi vores systemer er opbygget i siloer, hvor ingen har ansvaret for at nå frem til en samlet løsning for den enkelte"⁶.

Opgøret med siloerne og potentialet i det tværsektorielle samarbejde har været et gennemgående tema i topmødeforløbet, hvor også civilsamfundets organisationer har understreget, at partnerskaber og samarbejde på tværs er nødvendige for, at den samlede indsats over for udsatte borgere bliver så god som muligt.

Rundt i Norden findes mange gode eksempler på, at man er lykkedes med at skabe bedre og mere værdige liv for socialt udsatte voksne og børn igennem tværsektorielle partnerskaber/samarbejder. Der findes dog også eksempler på mindre frugtbare samarbejder, hvor civilsamfundet ikke føler, at de indgår som ligeværdig partner. Med baggrund i mange forskelligartede erfaringer og læringspunkter følger her to anbefalinger, der skal skabe civilsamfundsorganisationer, der er endnu mere samarbejdende.

Anbefaling 4: Ræk ud, vær ambitiøs, og tænk langsigtet

DET ANBEFALES: At civilsamfundet og relevante partnere fra andre sektorer etablerer ambitiøse og impact-orienterede partnerskaber for at skabe blivende forandringer på komplekse og uløste sociale problemstillinger.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsværk i centralforvaltningen, civilsamfundets organisationer og filantropiske fonde.

Nationale strategiske partnerskaber fremstår som lovende modeller for løsningen af relevante, komplekse sociale udfordringer – forudsat at partnerskaberne arbejder langsigtet, bredt og med ambitiøse målsætninger. Sådanne partnerskaber kan både agere strategisk-politisk for at afstedkomme strukturelle forandringer, har ressourcer i

ryggen til at investere og innovere i nye og skalerbare løsninger og bringer et bredt mix af relevant erfaring og ekspertise til bordet. Den brede, tværsektorielle aktørsammensætning muliggør både en sammentænkning – eller ligefrem integration – af eksisterende lovende eller virksomme indsatser og sikrer, at fokus er på løsningen af et

konkret socialt problem fremfor at være orienteret mod det mandat og ansvar, som de enkeltstående organisationer har. Den nødvendige langsigtede horisont for partnerskabet giver mulighed for at arbejde forandningsorienteret på både det strukturelle, taktiske og operationelle plan uden at være tyngt af de ofte snærende korte eller mellemlange bevillingsmæssige rammer på 1-3 år, som projekter og samarbejder almindeligvis har for mange civilsamfundsindsatser.

Succesen med at nedbringe hjemløshed i Finland er et godt eksempel på, hvordan opfyldelsen af ovenstående elementer danner grobund for succesfulde, holdbare løsninger. I bekæmpelsen af hjemløshed har Juha Kaakinen, CEO for Y-Foundation, været bevidst om behovet for, at alle relevante aktører skulle tage del i projektet. Det forklarede

han på topmødets højniveausamtale: "Allerede fra begyndelsen har der været indarbejdet en model for et fælles samarbejde. Bekæmpelse af hjemløshed kan ikke løses af én organisation. Det er ikke en dagsorden, der ejes af én organisation". Derudover har det været fundamentalt at gennemføre strukturelle forandringer og ændre det eksisterende system. En læring, der også har spredt sig til Danmark, hvor man har etableret et bredt sammensat nationalt partnerskab på hjemløseområdet, og hvor Vibe Klarup, direktør for Hjem Til Alle Alliancen, til topmødets højniveausamtale udtalte: "I stedet for at ændre noget inden for systemet, så burde vi i fællesskab arbejde på at ændre systemet. Så i stedet for at skaffe boliger til 2000 hjemløse, så skulle vi ændre vores mål til at være at udrydde hjemløshed"⁷.

Anbefaling 5: Udbred velfungerende modeller for lokal samskabelse

DET ANBEFALES: At udbrede succesfulde modeller for lokale partnerskaber mellem civilsamfundsorganisationer og kommuner.

ANBEFALING TIL: Kommunale politikere og embedsværk samt civilsamfundets organisationer.

For at drage nytte af civilsamfundets særlige indsigt og evne til at innovere og etablere stærke, lokale fællesskaber for sårbare og udsatte mennesker er det vigtigt, at civilsamfundets organisationer inddrages - og aktivt engagerer sig i - en ligeværdig dialog og samarbejde med de kommunale forvaltninger bl.a. om, hvordan givne sociale mål bedst indfries lokalt med bidrag fra civilsamfundet. Flere af civilsamfundets organisationer i Norden har en oplevelse af, at de kun sjældent involveres i de formative stadier af den kommunale indsatsudvikling og ofte betragtes som middel til at opnå et offentligt fastsat mål.

Det er afgørende at sikre de rette rammer for ligeværdige, samskabende processer. Flere steder i Norden er man begyndt at opstille modeller for partnerskaber på lokalt plan mellem civilsamfundets organisationer og de offentlige institutioner. Det er nødvendigt at

disse modeller og læring fra projekter, hvor modellerne er ibrugtaget, udbredes.

I Aarhus, Danmark, lærte man fx under corona, at man med et tillidsfuldt samarbejde, hvor civilsamfundet inddrages før den egentlige politiske proces, kan forene ressourcer på tværs af sektorer til gavn for de udsatte borgere⁸. Lignende læring har man gjort sig i Sverige med modellen Idéburet offentligt partnerskab (IOP) - en aftale om samarbejde mellem den offentlige sektor og civilsamfundet med formål om at opnå et specifikt almennyttigt socialt mål⁹.

Civilsamfundets organisationer efterspørger på den baggrund mere erfaringsbaseret guidance om etablering af tillidsfulde, samskabte og virksomme lokale modeller for partnerskaber mellem civilsamfundet og den kommunale forvaltning.

3. Rammer

Økonomisk robuste civilsamfundsorganisationer

Langsigtede investeringer og nye investeringsformer

Hvordan skaber vi civilsamfundsorganisationer, der er økonomisk robuste nok til at arbejde langsigtet? Det er en velkendt problemstilling, at kortsigtede og projektbundne bevillinger hæmmer muligheden for de langsigtede indsatser, som komplekse sociale udfordringer kræver. Derfor anbefales det, at civilsamfundets økonomiske robusthed styrkes med langsigtede driftsmidler og flere forsøg med sociale effektinvesteringer.

Hver dag holder civilsamfundets organisationer hånden under udsatte borgere og er en vigtig del af samfundets sikkerhedsnet. Alligevel er organisationernes økonomi i mange tilfælde ganske usikker og kendetegnet ved en 'mosaikøkonomi' bestående af kortvarige, projektspecifikke bevillinger fra forskellige finansieringsstrømme, fx fra kommuner, stat, erhvervsliv, filantropiske fonde og øvrige private donorer.

For at give civilsamfundsorganisationerne den økonomiske sikkerhed, der gør, at de til fulde kan løfte deres vigtige velfærdsopgave over for samfundets udsatte, er langsigtede bevillinger og en model for grundfinansiering nødvendig. Et solidt organisatorisk fundament er vigtigt, hvis man ønsker at have et effektivt og omstillingsparat civilsamfund, der – som illustreret under corona – både kan træde til med mandskab og faglighed og levere samfundskritisk assistance for udsatte og sårbare i en krisetid, og som i det daglige skaber værdige liv, fællesskaber og progression for samfundets svageste gennem både faglige og frivilligt-baserede tiltag. Mange af lederne i civilsamfundets organisationer fremhæ-

ver faktisk manglen på langsigtet finansiering, som en af de største barrierer for at civilsamfundet kan spille en endnu større rolle som velfærdsaktør.

Den økonomiske skrøbelighed, som kendetegner mange af civilsamfundets organisationer på tværs af Norden, skaber både usikkerhed om den daglige drift, om opretholdelsen af ellers virksomme indsatser og begrænser kapaciteten til at fokusere på de nødvendige langsigtede socialpolitiske indsatser og forandringsmål. Problemstillingen understreges også i Árnasons gennemlysning af socialområdet i Norden: "Vores systemer har ofte ikke de fornødne modeller eller incitamenter til at opfordre til langsigtede investeringer i socialpolitiske løsninger – snarere tværtimod."¹⁰

Med baggrund i topmødeforløbet diskussioner omkring civilsamfundets økonomiske situation, følger to anbefalinger, der skal bidrage til at skabe mere økonomisk robuste civilsamfundsorganisationer ved at sikre en langsigtet og stabil understøttelse af og investering i deres kerneaktiviteter.

Anbefaling 6: Skab økonomisk sikkerhed for civilsamfundet

DET ANBEFALES: At der etableres en bæredygtig statslig finansieringsmodel, som sikrer driften af civilsamfundets kerneopgaver.

ANBEFALING TIL: Nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen.

Kortsigtede bevillinger hæmmer muligheden for de langsigtede indsatser, der kræves for at løse komplekse sociale problemstillinger. Den nuværende statslige model for finansiering af civilsamfundet i Norden kan derfor med fordel efterses og udbygges med henblik på

at sikre, at de nordiske civilsamfundsorganisationer også fremover kan bidrage med at løfte centrale velfærdsopgaver. For mens organisationerne i de nordiske civilsamfund er en afgørende del af udsatte og sårbare menneskers sikkerhedsnet, så hæmmer den økonomiske

usikkerhed civilsamfundets mulighed for at fastholde, udvikle og udbygge virksomme sociale indsatser og fællesskaber for samfundets sårbare og udsatte.

Man kan tænke sig forskellige modeller for en statslig 'grundfinansiering' tilpasset den specifikke kontekst i de forskellige lande og selvstyremråder på tværs af Norden. Det centrale er, at modellen bidrager til at tilvejebringe et stabilt økonomisk fundament, som fremmer forsyningsikkerheden på det frivillige sociale område. Der findes allerede ordninger på andre politik- og støtteområder, fx i Danmark med unikke modeller for tildeling og forvaltning af støtte- og udviklingsmidler på idrætten og folkeoplysningen. Noget tilsvarende ses i andre nordiske lande.

En specifik model for drifts- og udviklingsstøtte til civilsamfundet, som findes i flere nordiske lande, ses inden for udviklingsbistanden,

hvor man har indgået flerårige strategiske partnerskaber¹¹. Minister for Udviklings Samarbejde og for Nordisk Samarbejde fremhævede netop under Topmødets Højniveausamtale, at denne model kunne tjene til inspiration på de nordiske velfærdsområder, bl.a. under henvisning til partnerskabernes sammenhæng med den vedtagne udviklingspolitiske strategi og anerkendelsen af NGO'ernes centrale rolle i at bidrage til at skabe de prioriterede udviklingspolitiske fremskridt.

Af andre aktuelle forslag kan nævnes, at en række centrale, danske aktører i efteråret 2021 afleverede et konkret forslag til en ny model for driftsstøtte til civilsamfundet som en integreret del af et indspil til en ny dansk civilsamfundsstrategi¹². Uanset udformningen af den specifikke model i hvert land peger flere på behovet for at formulere objektive tildelingskriterier vedrørende fx organisatorisk kapacitet og strategisk relevans i forhold til de socialpolitiske behov og prioriteter.

Anbefaling 7: Udbred brugen af sociale effektinvesteringer

DET ANBEFALES: At udbrede brugen af sociale effektinvesteringer med fokus på at opbygge og dele erfaringer, bl.a. om mulige faldgruber.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer, nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen, kommunale politikere og embedsværk, erhvervslivet og filantropiske fonde.

De seneste år har sociale effektinvesteringer (på engelsk ofte kaldet Social Impact Bonds) vundet indpas flere steder i Norden, særligt i Finland, og selvom de nordiske erfaringer samlet set ikke er store, indikerer de, at modellen rummer et potentiale¹³.

Sociale effektinvesteringer er typisk et samarbejde mellem det offentlige (der agerer udbyder), en civilsamfundsorganisation (der agerer leverandør) og en investor, fx en fond. Investoren investerer i en social indsats, der udføres af en civilsamfundsorganisation, og som løser et problem for det offentlige. Hvis den sociale indsats lykkes med at skabe sociale forbedringer for borgerne, sparer det offentlige penge (fx ved ikke at skulle betale overførselsindkomst) og betaler en andel af det sparede beløb tilbage til investoren¹⁴. Styrken ved sociale effektinvesteringer er, at hvis projekterne lykkes, kan de både hjælpe samfundets udsatte og være en økonomisk god forretning for det offentlige og investorerne.

Dette delte fokus fremhæves af Jesper Rønn-Simonsen, direktør for Dialog Mod Vold: "Det er interessant at huske på, at noget som er en god idé fra et menneskeligt perspektiv også kan være en god business-case". Sociale effektinvesteringer behøver ikke være en

permanent løsning, men kan vise vejen for, hvilke tiltag det offentlige bør investere i. Dette understreges af Hugo Mørse, direktør for Leksell Social Ventures: "Når et tiltag er for langsigtet eller for dyrt for kommunen, kan en investor lægge pengene i første omgang. Hvis kommunen kan se, at et tiltag genererer resultater, kan det indarbejdes i kommunens værktøjskasse."

Sociale effektinvesteringer er hverken lette at implementere eller uproblematisk, fx er det blevet fremhævet, at sociale indsatsers succes ikke altid bør eller kan måles i form af økonomiske gevinster, og at investeringsprojekterne har svært ved at tiltrække mere kommercielle aktører. På trods af disse - og andre relevante kritikpunkter - så rummer sociale effektinvesteringer et potentiale for at levere hårdt tiltrængte investeringer i langvarige sociale indsatser¹⁵. Grundet den sparsomme erfaring med modellen, er det centralt, at der fokuseres på vidensopbygning og erfaringsudveksling fra implementering af sociale effektinvesteringer både nationalt og på tværs af Norden, herunder på eventuelle strukturelle hindringer og faldgruber.

4. Organisation

Virksomme og folkeligt engagerende civilsamfundsorganisationer

Tilpasning til nye frivilligmønstre og mindre bureaukrati

Hvordan skaber vi et civilsamfund, som under nye omstændigheder er gearet til at være virksomt og folkeligt engagerende? Forandringer i de frivilliges engagement og stigende bureaukratisering udfordrer civilsamfundsorganisationerne. Det anbefales, at civilsamfundet tilpasser sig nye frivilligmønstre, og at donorerne sænker deres administrative krav.

Det folkelige engagement i civilsamfundets organisationer i Norden er generelt meget højt. Ca. 40 % af nordmænd, finner, svenskere mv. arbejder således frivilligt for en sag eller en organisation, mange for sociale initiativer og indsatser¹⁶. I de senere år har borgernes frivillige engagement undergået væsentlige forandringer. Mens mange frivillige fortsat er medlemmer af en organisation og/eller engagerer sig fast over en længere periode, er en stigende andel af befolkningen blevet episodisk frivillige¹⁷. Ved dette forstås, at deres engagement er kortvarigt og baseret på enkelt-sager eller specifikke tidsafgrænsede frivillige opgaver. Dette er en udfordring for flere organisationer på det sociale område, da virksomt, frivilligt socialt arbejde ofte forudsætter en tæt, tillidsfuld relation mellem frivillig og bruger. Udviklingen rummer dog også et potentiale for at udbygge organisationernes folkelige forankring, såfremt organisationerne formår at tilpasse sig og muliggøre andre, nye frivilligformer.

En anden kritisk udviklingstendens, som præger civilsamfundets organisationer i Norden, er de stigende administrative fordringer knyttet til projektbevillinger. Det oplever organisationer ved, at der stilles store krav til udbudsrunder, ansøgningsprocesser og samarbejder med andre aktører. Herunder i forhold til data, dokumentation og afrapportering på tildelinger. Udfordringen knytter sig særligt til bevillinger fra filantropiske fonde og erhvervsliv og er særligt stor for små og mellemstore organisationer, der har mindre professionelle sekretariater eller sekretariater baseret helt eller delvist på frivillige¹⁸. Konsekvensen er, at organisationernes ofte sparsomme faglige og frivillige ressourcer forskydes fra det menneskenære forandringsarbejde til mere projektadministrative funktioner. Andre organisationer meddeler, at de af ressourcemæssige årsager ofte fravælger helt at engagere sig i fondssamarbejder¹⁹.

Anbefaling 8: Giv plads til alle typer af frivillighed

DET ANBEFALES: At civilsamfundet fremtidssikrer sin folkelige forankring gennem udbud af forskelligartede former for frivillighed.

ANBEFALING TIL: Civilsamfundets organisationer.

Civilsamfundet mangler i overvejende grad hænder både til at håndtere det aktuelle portefølje af sociale projekter og borgernære indsatser i en tid med stigende ensomhed, mistro og marginalisering, og især hvis tilbuddene skal udvides eller skaleres i tiden frem. Organisationernes formåen og kapacitet til at tiltrække, engagere og fastholde frivillige – både nu og fremover – er derfor missionskritisk. Derfor er det af afgørende betydning, at organisationerne nøje for-

står og tilpasser sig udviklingen i frivilligheden. De organisationer i Norden, som eksperimenterer med at give plads til alle typer af frivillighed i deres sociale arbejde, oplever i stigende grad, at en indledningsvis løst baseret tilknytning fx over tid kan føre til en stabil og fast frivillighed²⁰.

Det anbefales derfor, at civilsamfundets organisationer i Norden

skærper sin opmærksomhed på den stigende episodiske frivillighed og innoverer i sin tilrettelæggelse af aktiviteter og tilhørende frivilligformer. På topmødets højniveausamtale beskrev Anders Ladekarl, generalsekretær for Røde Kors i Danmark det således: "Vi skal blive bedre til at omfavne folks måde at være frivillig på. De nye ad hoc-frivillige står til rådighed for at løse en konkret opgave. Vi skal tilrettelægge vores indsats, så det er muligt. Pilen peger ikke på de frivillige, men på os." Problemstillingen er ikke ny for Røde Kors i

Danmark. Under pandemien aktiverede man på kort tid over 10.000 hovedsageligt nye frivillige, som hjalp ældre, syge og sårbare med indkøb, afhentning af pakker og medicin samt andre praktiske gøremål²¹. For at forløse det potentiale og engagere endnu flere borgere i et frivilligt virke kræver det, at organisationerne bevidst arbejder med en differentieret tilbudsvifte for frivilligt engagement - en vifte, som også rummer muligheden for et kortvarigt, indsatsspecifikt og digitalt frivilligt engagement.

Anbefaling 9: Sænk de administrative krav til civilsamfundets organisationer

DET ANBEFALES: At de administrative krav til ansøgning og håndtering af bevillinger fra især filantropiske fonde og erhvervsliv mindskes.

ANBEFALING TIL: Erhvervslivet og filantropiske fonde.

Civilsamfundets organisationer i Norden er i sin kompetence- og funktionssammensætning primært gearret til at levere på sit mandat, det vil sige gearret til at udvikle, tilrettelægge og levere sociale indsatser i øjenhøjde med sårbare og udsatte medmennesker. De store administrative fordringer og krav til civilsamfundets organisationer for at ansøge, modtage og håndtere bevillinger og indgå i projektsamarbejder med fonde og erhvervsliv opleves som en stor og unødigt ressourcekrævende belastning for en række af de nordiske

organisationer i civilsamfundet. I flere tilfælde medfører bevillinger og samarbejder en øget administrationsgrad i organisationen, også uden garanti for inddækning heraf fra den konkrete bevilling²². Det skævvrider organisationerne og trækker vitale frivillige og faglige ressourcer væk fra det menneskenære, sociale arbejde. Naturligvis skal organisationerne kunne dokumentere virkningsfulde indsatser, men organisationernes fokus bør ikke være på dokumentation og afrapportering, men på at levere på det, der er deres mandat.

5. Det Nordiske Vidensdelende og lærende civilsamfundsorganisationer

Systematisk samarbejde skal styrkes

Hvordan skaber vi et nordisk civilsamfund, der er mere vidensdelende og lærende? Der er uden tvivl et stort potentiale i at øge erfaringsudveksling og samarbejde mellem civilsamfundene i Norden. I dag er udfordringen, at det tværnordiske samarbejde er ret begrænset og for ad hoc-præget. På den baggrund er der behov for at iværksætte initiativer, der fremmer systematisk samarbejde og erfaringsudveksling.

Den ensartede samfundsmæssige kontekst og de fælles sociale udfordringer gør at Nordisk samarbejde mellem civilsamfundets organisationer har et særligt potentiale. Gennem topmødeforløbet har både civilsamfundets topledere, ministre, kommunale embedsfolk, fonde og andre aktører bekræftet, at der findes et stort potentiale og en stor lyst til at styrke det nordiske civilsamfundssamarbejde på socialområdet. At der findes et potentiale, bakkes også op af en række eksisterende eksempler på, at tværnordisk samarbejde har styrket civilsamfundets bidrag over for socialt udsatte voksne og unge. Her kan fx nævnes den inspiration som Y-Foundation, og deres bredt funderede partnerskab omkring Housing First, har givet anledning til i bl.a. Danmark²³.

Topmødeforløbet har dog vist, at der er plads til mere samarbejde, og at det skal foregå endnu mere systematisk, end det er tilfældet i dag. I Árnasons gennemlysning af socialområdet i Norden, fremhæves potentialet ved nordisk samarbejde også: "Der er store uudnyttede potentialer ved et nordisk samarbejde om viden på socialområdet, som kan frigøres, hvis samarbejdet gribes mere systematisk an (...)"²⁴. Således flugter topmødets indsigt om potentialet i øget civilsamfundssamarbejde med Árnasons ditto om potentialet på socialområdet generelt.

For at mere samarbejde skaber et stærkere civilsamfund, og derigennem bidrager til bedre liv for udsatte borgere, så skal samarbejdet tage udgangspunkt i behovet blandt civilsamfundets organisationer. Med basis i topmødeforløbet kan vi pege på nogle vigtige fokuspunkter i den sammenhæng. For det første mangler der midler og strukturer, der kan fordre og understøtte varigt, systematisk tværnordisk samarbejde – en indsigt, der også fremgår af Árnasons beskrivelse af barriererne for tværnordisk civilsamfundssamarbejde²⁵. For det andet skal samarbejdet være fokuseret og omhandle konkrete problemstillinger. Det varierer fra organisation til organisation, hvilke problemstillinger og hvilket fokus, der er mest relevant, og et frugtbart samarbejde kan både tage udgangspunkt i organisationernes målgruppe, deres rammer, deres arbejde med advocacy eller noget helt fjerde. Det centrale er, at samarbejdet har et fokus, som er relevant for deltagerne. For det tredje er der behov for mere fællesnordisk forskning og evaluering med henblik på at sprede og dokumentere virksomme indsatser.

Med baggrund i Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021 gives to anbefalinger, der skal bidrage til et tværnordisk civilsamfund, der er mere vidensdelende og lærende.

Anbefaling 10: Skab en stærk, fælles nordisk civilsamfundsplatform

DET ANBEFALES: At der etableres en ny nordisk samarbejdsplatform på socialområdet for at understøtte netværksdannelse, videndeling og inspiration mellem civilsamfundets organisationer i Norden.

ANBEFALING TIL: Nordisk Ministerråds socialektor.

En ny nordisk civilsamfundsplatform vil tjene tre overordnede formål: 1) skabe brede og robuste, faglige netværk mellem frivillige sociale organisationer i Norden; 2) fremme deling af viden og erfaringer, metoder og modeller for virksomt socialt arbejde på tværs af

aktører i de nordiske civilsamfund på socialområdet samt 3) inspirere til udveksling af viden, initiativer og indsatser, som bidrager til at udvikle organisationerne og deres virke i de respektive lande og som kan understøtte samarbejde på tværs af Norden.

Indsigter, ønsker og anbefalinger fra alle faser og dialogrunder under Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021 peger ensidigt på et udækket behov for at etablere og vedligeholde en fælles platform for samarbejde, vidensdeling og metodeudveksling mellem de frivillige sociale organisationer i Norden for derved at udvikle og styrke aktiviteter og tilbud til udsatte borgere samt stimulere det frivillige engagement blandt befolkningerne. Erfaringerne fra Nordisk Topmøde for Civilsamfund bekræfter således anbefalingen fra Árnason, om at der er behov for at understøtte erfaringsudveksling mellem frivillige organisationer.

På den baggrund anbefales det, at Nordisk Ministerråds socialektor igangsætter et arbejde, der kan skabe grundlaget for en flerårig

samarbejdsplatform, og afsætter midler til at understøtte drift og udviklingen heraf.

Dette arbejde kan med fordel: a) trække på indsigter og netværk etableret under Nordisk Topmøde for Civilsamfund; b) tage sit afsæt i de eksisterende nationale brancheorganisationer/fællesorganisationer i de nordiske lande, som kender og forstår det lokale civilsamfundslandskab; c) hente inspiration i fx det fælles nordiske handicapråd og andre modeller for tværnordisk organisering på velfærdsområdet; d) følge det nyligt igangsatte arbejde omkring etablering af en mulig vidensplatform for vidensdeling om virksomme indsatser på tværs af Norden og e) knytte an til Nordisk Ministerråds nyligt etablerede civilsamfundsnetværk²⁶.

Anbefaling 11: Opret puljer, der understøtter konkrete tværnordiske projekter

DET ANBEFALES: At der oprettes puljer til at understøtte konkrete samarbejdsprojekter på socialområdet mellem civilsamfundsorganisationer på tværs af Norden.

ANBEFALING TIL: Nordisk Ministerråds socialektor og Nordisk Råd, nationale politikere og embedsmænd i centralforvaltningen samt filantropiske fonde.

Mangel på midler er en væsentlig årsag til, at der ikke indgås flere konkrete tværnordiske samarbejdsprojekter mellem en eller flere civilsamfundsorganisationer. Dette har været tydeligt gennem hele topmødeforløbet, hvor det særligt er blevet fremhævet som et problem for små- og mellemstore organisationer. Det er ærgerligt, fordi gode ideer i form af fælles projekter, topmøder, etablering af mødesteder eller indsamling af viden ikke bliver til noget qua manglende ressourcer.

Anbefalingen om at oprette puljer til at understøtte civilsamfundets samarbejde fremhæves også i Árnasons gennemlysning af socialområdet²⁷. Oprettelsen af ovennævnte puljer er dog ikke kun en opgave for Nordisk Ministerråd. Det er også en relevant opgave for fx nationale politikere med interesse i at forbedre civilsamfundets indsatser på et særligt område eller fonde med interesse i det nordiske. I forhold til sidstnævnte, så er A.P. Møller Fondens tema

delse vedrørende Nordisk Samhørighed et godt eksempel²⁸. I samme ombæring er det værd at nævne, at Trygfonden sammen med den danske regering, Det Sociale Netværk og Nordisk Ministerråd stod bag afholdelsen af det første nordiske psykiaritopmøde²⁹.

En anden barriere, der kan virke hæmmende for etableringen af fællesnordiske projekter, er manglende viden om civilsamfundet i de andre lande. Det nordiske organisationslandskab på socialområdet er nemlig omfangsrigt og mangfoldigt. Derfor anbefales det også, at der tilvejebringes et overblik, som gør det lettere at finde den partner, som er relevant for netop ens egen civilsamfundsorganisation. Første skridt mod sådan et overblik kan findes på hjemmesiden for Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021, som indeholder en beskrivelse af de 115 civilsamfundsorganisationer, der deltog i topmødets rundbordssamtaler³⁰.

Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021

Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021 har haft til formål at styrke vidensdeling, debat og fælles visionsskabelse for civilsamfundets engagement i udviklingen og styrkelsen af den nordiske velfærdsmodel og realiseringen af den fælles nordiske prioritering om et socialt bæredygtigt Norden. Topmødet havde et særligt fokus på de dele af civilsamfundet, der beskæftiger sig med udsatte og sårbare voksne samt unge på tærsklen til voksenlivet, men de fleste af deltagerne havde et bredere kendskab til socialområdet.

Forud for disse road maps, har topmødet haft fire nedslag. Alle topmødeforløbs faser, formål og bidragsydere fremgår af figuren nedenunder.

Bidragsydere

8 førende civilsamfundsforskere.

115 topledere fra de nordiske civilsamfund.

Baseret på ovenstående bidragsyders indsigter samt 11 opfølgende interviews med topledere fra civilsamfundet.

150 generalsekretærer, ministre, bestyrelsesformænd og andre beslutningstagere fra hele Norden.

Baseret på læring, indsigter og perspektiver fra det komplette topmødeforløb med mere end 250 forskellige interessenter, beslutningstagere og eksperter.

Nedslag

Vidensgrundlag

Rundbordssamtaler

Debatoplæg

Højniveausamtale

Road Maps

Formål

Kortlægning civilsamfundets rolle og vilkår på velfærdsområdet i hele Norden.

Inddragelse af civilsamfundets topledere mhp. at diskutere civilsamfundets styrker, barrierer og ønsker til nordisk samarbejde.

Kondensering af viden og indsigt fra vidensgrundlag og rundbordssamtaler. I debatoplægget identificeres fem centrale udfordringer for civilsamfundet. Disse udfordringer rammesatte højniveausamtalen.

Samle interessenter, beslutningstagere og eksperter til en hel dags debat og erfaringsudveksling for at finde svar på, hvordan vi skaber endnu stærkere civilsamfund.

Samle læring, indsigt og perspektiver fra det omfattende og bredt-inddragende topmødeforløb for at komme med anbefalinger til, hvordan civilsamfundet forløser sit potentiale og kan styrke sit bidrag til den sociale bæredygtighed.

Sådan har vi gjort

Anbefalingerne i disse road maps er baseret på Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021, der gennem inddragende, vidensgenererende og debatskabende aktiviteter har engageret over 250 beslutningstagere og eksperter fra det offentlige, erhvervslivet og civilsamfundet i alle 8 lande og selvstyreområder i Norden³¹.

Konkret er de 11 anbefalinger identificeret og destilleret via en tværlæsning og indholdskodning af de væsentligste diskussionsrunder: topmødets 8 rundbordssamtaler og selve højniveausamtalen.

Anbefalingerne er endvidere underbygget og kvalificeret af topmødets indledende vidensgrundlag og Árni Páll Arnasons gennemlysning af socialområdet³².

Optagelser af alle rundbordssamtalerne og af hele højniveausamtalen kan findes på topmødets hjemmeside³³. En deltagerliste for rundbordssamtalerne eller højniveausamtalen kan rekvireres ved at kontakte Magnus Korning Andersen, projektleder på Nordisk Topmøde for Civilsamfund 2021, på mka@mm.dk.

Slutnoter

- 1 Y-Foundation. 2017. "A Home of Your Own"
- 2 Almannaheill. 2021. "Aukinn skattlegur hvati til stuðnings við almannaheillastarfsemi". Almannaheill.is
- 3 Soste. 2021. "Edustukset". Soste.fi
- 4 Se bl.a. Socialministeriet. 2021. "Fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløsheden" og Rådet for Socialt Udsatte. 2021. "Rådet for Socialt Udsatte bifalder aftale om hjemløshed: – Der er tale om et nybrud i socialpolitikken"
- 5 EMES. 2019. "A New Centre for Social Innovation and Social Entrepreneurship at The School of Social Sciences, University of Iceland". Emes.net; Frivillighet Norge. 2021. "Våre kurs". Frivillighetnorge.no
- 6 Árni Páll Árnason. 2018. "Viden som virker i praksis: Styrket nordisk samarbejde på socialområdet"
- 7 Regeringen. 2021. "Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2022-2025"
- 8 Tænketanken Mandag Morgen & Bikubenfonden. 2020. "Innovation på Socialområdet – læring i en krisetid"
- 9 Upphandlingsmyndigheten. "Idéburet offentligt partnerskap (IOP)". Upphandlingsmyndigheten.se
- 10 Árni Páll Árnason. 2018. "Viden som virker i praksis: Styrket nordisk samarbejde på socialområdet"
- 11 Udenrigsministeriet. 2018. "16 strategiske partnerskaber"
- 12 Frivilligrådet. 2021. "Civilsamfundsstrategi – forslag til en ny model for støtten til og samarbejdet med civilsamfundet"
- 13 Se bl.a. Center for Økonomi. 2021. "Modeller for sociale investeringer i Københavns Kommune" og Den Sociale Kapitalfond. 2021. "Nye potentialer – sociale effektivisering"
- 14 Se bl.a. Den Sociale Kapitalfond. 2020. "Introduktion til sociale effektiviseringer" og Maria Neergaard Lorentsen. 2021. "Evaluering af første sociale effektivisering: Økonomien må ikke overskygge det sociale". Altinget.dk
- 15 Se bl.a. Gitte Skotby-Young Ballenstedt. 2022. "Ny status over statens sociale investeringer – et trebenet velfærds-columbusæg, der stadig jagter sit ene ben". Altinget.dk; Julie Hjerl Hansen. 2019. "Lader vi os forføre af idéen om sociale investeringer? Vi er gået til forskningen for at finde svar. Altinget.dk og Gitte Skotby-Young Ballenstedt. 2022. "Ekspert om sociale investeringer: En akilleshæl, at der stadig mangler ægte kommercielle investorer". Altinget.dk
- 16 Center for Frivilligt Socialt Arbejde. 2021. "Civilsamfundet i Norden – Indsigter fra otte nordiske forskere om civilsamfundets rolle på velfærdsområdet"
- 17 Center for Frivilligt Socialt Arbejde. 2019. "Videnstema #1 Flere frivillige engagerer sig i episodiske indsatser"
- 18 Gitte Skotby-Young Ballenstedt. 2021. "Ny Undersøgelse: Offentlige driftsmidler er langt de billigste penge at administrere for organisationer". Altinget.dk
- 19 Center for Frivilligt Socialt Arbejde. 2021. "Det frivillige sociale engagement i Danmark"
- 20 Ibid.
- 21 Ritzau. 2020. "10.000 frivillige har meldt sig til Røde Kors' corona-hjælpenetværk"
- 22 Se bl.a. Mathias Findalen. 2021. "Tidligere foreningsleder: Manglende driftsmidler nedslider små organisationer". Altinget.dk og Mads Roke Clausen. 2021. "Transaktionsomkostninger i frivillige sociale organisationer". Nordisk Administrativt Tidsskrift
- 23 Hjem til Alle-Alliancen. 2021. "Housing First i Danmark"
- 24 Árni Páll Árnason. 2018. "Viden som virker i praksis: Styrket nordisk samarbejde på socialområdet"
- 25 Ibid.
- 26 Nordisk Ministerråd. 2021. "Nordisk civilsamfundsnetværk skal understøtte udviklingen af Norden som en bæredygtig integreret region". Norden.org
- 27 Árni Páll Árnason. 2018. "Viden som virker i praksis: Styrket nordisk samarbejde på socialområdet"
- 28 A.P. Møller Fonden. 2021. "A.P. Møller Fonden styrker nordisk samhørighed". Apmollerfonde.dk
- 29 Det Sociale Netværk. 2021. "Nordisk Psykiatritopmøde i samarbejde med Sundhedsministeriet"
- 30 Nordisk Topmøde for Civilsamfund-hjemmeside: mm.dk/arena/nordisktopmoede/materialer.aspx
- 31 Antallet af bidragsydere er et konservativt estimat på antallet af forskellige personer, der har bidraget ved en eller flere af topmødets nedslag. Bidragsydere der har deltaget i flere af topmødets nedslag, tæller kun med én gang
- 32 Center for Frivilligt Socialt Arbejde. 2021. "Civilsamfundet i Norden – Indsigter fra otte nordiske forskere om civilsamfundets rolle på velfærdsområdet; Árni Páll Árnason. 2018. "Viden som virker i praksis: Styrket nordisk samarbejde på socialområdet"
- 33 Optagelserne kan tilgås her: <https://www.mm.dk/arena/nordisktopmoede/materialer.aspx>